

BÉKÉS.

TÁRSADALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP,
TÖBB BÉKÉSMEGYEI NYILVÁNOS EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

FELELŐS SZERKESZTŐ: ZSILINSZKY MIHÁLY.

Megjelenik
hetenkint egyszer, vasárnap.
Szerkesztőség:
Békés-Csabán, kastély utca
8-ik szám.
Kiadó hivatal:
Gyulán Dobay János könyvnyom-
dája és Winkle Gábor könyvke-
reskedése.
A lap szellemi részét illető köz-
lemények a szerkesztőhöz Békés-
Csabára ezimzendők, és legfeljebb
minden esőtörtökig beküldendők.

Előfizetési feltételek:
Egész évre helyben hához hordva
vagy vidékre
postán küldve 5 frt — kr.
Háromnegyed évre 3 „ 75 „
Félévre 2 „ 50 „
Évnegyedre 1 „ 25 „
Egyes szám ára 10 kr.
Hirdetési díjak:
Egy 4 hasábos petisor 5 kr.
Kétszeri közlésnél . . . 4 „
Háromszori közlésnél . . . 3 „
Többszori hirdetéseknek enged-
mény adatik. Bélyegilleték 30 kr.
A nyilt-tér sora 10 kr.

Hirdetések felvételnek: B. Gyulán Dobay János könyvnyomdájában és Winkle Gábor könyvárúsnál. — B. Csabán a nyomdában. — Budapesten Haasenstein és Vogler, — Bécsben Naftles J. hirdetési irodájában. — Elfogadtatnak hirdetések vidékről levélbeni megrendelés által „a Békés“ kiadó hivatalához“ ezimezve is.

Előfizetési felhívás.

Márczius végén lapunk ez évi fo-
lyamának első évfolyama lejár. A n.
é. közönség idáig tájékozhatta magát
arra nézve, mit várhat tőlünk a jö-
vőre is. Új ígéretet nem teszünk. Munka-
társaink tevékenysége és kiadónk
áldozatkészsége, mint eddig, ugy-
ezután is oda fog irányulni, hogy
lapunk a legjobb vidéki lapokkal ki-
állja a versenyt. Felhívjuk évfolyados
t. előfizetőinket e hó végével lejárandó
előfizetéseik megújítására, hogy a szét-
küldésben fenakadás ne történjék; fel-
hívjuk egytuttal lapunk minden barát-
ait, hogy azt ismerőseik körében ter-
jeszteni sziveskedjenek.

Előfizetési feltételek:

Egy évfolyamra 1 frt 25 kr.
Félévre 2 „ 50 „
Háromnegyedévre 3 „ 75 „

Végül felkérjük azon lapkollegá-
inkat, kik eserepéldányaikat eddig
Gyulára ezimezték, hogy azokat ezen-
től B.-Csabára a „Békés“ szerkesztő-
ségéhez küldeni méltóztassanak.

A szerkesztőség.

Vegyük számba a jelenségeket.

Az ember nem lehet jobb egymás
után következett bizonyos számú tetteinek
összegénél; — viszont ezen tettek összege
sem lehet rosszabb magánál a cselekvő
embernél. Ezért, a midőn valakiről ítélni
akarunk, jó dolog azon lenniünk, hogy ité-
letünk magokban a megítélendőnek tettei-
ben hajtsön gyökeret.

TÁRCZA.

HIÁBA, MIND HIÁBA,¹⁾

Szép volt, tagadhatalan,
Tündéri szép alak;
Elsők a hódolatban
Szüléi voltak.
Nem szűnt magasztalások
Még kis leány korába,
.....Fejét csóvalta rá sok.....
Hiába, mind hiába!

Szegény volt atyja, anyja.
De mit a kincs, vagyon
S mind a világ aranya
Hol ennyi báj vagyon!
Egy pillantás ez arcra:
S dúsgazdagok leánya
Jöhet versenyre, harcra,
Hiába, mind hiába!

S midőn a kort elérte
S világba léphetett:
Hányan rajongtak érte!
S hozott sok hí szívet.
De mind, — az isten-adta!
Szerény kunyhót kínála.....
A lányka csak kacagta:
Hiába, mind hiába!

Tettek veszem a szavakat, az írást
is, már a mennyiben számba vehető erede-
ményök van; tettek veszem különösen
azon férfiaknál, a kik hatásuk erejét nem
a külső, jogi vagy anyagi hatalomból, ha-
nem kiváltképen szellemökből merítik.

Ilyen férfiak a szegény protestans su-
perintendensek; ilyen tehát a bányai ke-
rület superintendense, dr. Szeberényi Gusztáv is.

De azért a hatást, a melyet ezen fér-
fiak híveikre gyakorolhatnak, nincs miért
kicsinylenünk. A protestans egyházban lel-
kesszé, esperessé, superintendenssé lenni
annyi, mint a hívek többségének bizalmát
bírni; már pedig a ki iránt bizalommal
vagyunk a lelkiekben, annak a szava alá-
rendeltebb dolgokban sem lehet előttünk
súlytalan. Ezen általános igazságot legkéz-
zelfoghatóbbá ott teszi az élet, a hol a
papnál műveltebb egyházas ember nem
igen akad, az az, a bányai egyházkerület
alföldi részén. Ha ezen körülményhez még
azt is hozzátesszük, hogy a bányai kerü-
let 210 papjának vezetése alatt összesen
337,9831 lélek van; meg azt is, hogy ezek
között a magyar csak 42032; meg azt is,
hogy a nemzetiségi izgalom — hatósági
jelentések szerint — már az alföldön sem
ismeretlenek; meg azt is, hogy a nemze-
tiségi törekvések a magyar nemzet politi-
kai fennsőbbiségével, tehát a magyar állam
egységével, kiegyenlíthetetlen ellentétben
vannak; megtaláltuk azt az álláspontot, a
melyről dr. Szeberényi Gusztáv superin-
tendens tetteit nekünk magyaroknak vizs-
gálnunk kell.

Midőn az ember jelentékeny hivatal-
ba lép, lépéseinek mértéke és határozott-
sága kénytelen egyenes arányban lenni
azon bizalom minőségével, a mely őt hi-
vatalába emelte. A most megnevezett fő-
pásztornak nem volt meg az a szerencséje,
hogy magas hivatalának elfoglalásakor,
1872-ben, osztatlan bizalommal találkozott
volna; következésképp nem volt itt az ideje

annak sem, hogy cselekvését nemzetiségi
és politikai meggyőződéséhez azonnal és
hiánytalanul hozzászabja. Neki mindenek-
előtt működése terét és közsegeit kellett
megismernie. A két év alatt három ízben
megejtett egyházi látogatás nyilván ez ok-
ból is történt. Ezen felfogást szem előtt
tartva könnyű lesz megérteni azon jelen-
ségek fokozatosságát, a melyek a tisztelt
főpásztornak huszonkilenc hónapos hiva-
taloskodásából, magyar szempontból, meg-
figyelni valók.

Felavatása alkalmával még csak any-
nyit mondott, hogy bár nem magyarnak
született, magyar kíván lenni és maradni.
Ez volt a legelső hivatalos nyilatkozata,
elég azoknak, a kik a dolgok sorára vá-
rakozni tudnak, — üres szavak azoknak,
a kik lehetségesnek hiszik, hogy egy érett
férfiu életének legünnepelesebb pillanatá-
ban üres szavakkal piszkolja be magát.

Ugyanezen kerületi gyűlésen történt,
hogy egy tót férfiakból álló, ugynevezett
Zpewnik bizottmány küldetett ki a végett,
hogy az egyházi élet terén szükséges köny-
vek javításáról, illetőleg kiadásáról gond-
oskodják, tévén ezen bizottmány elnöke-
vé magát a superintendens. Mivel az el-
nök meg a bizottmány közt azon lényeges
vélemény különbség mutatkozott, hogy a
bizottmány csak a tót érdekeket, az elnök
pedig ezek mellett a magyar érdekeket is
irányadóul óhajtott tekinteni; a bizott-
mány még sem kezdte meg a működését,
s nem álltani, hogy dr. Sz. G. superin-
tendens alatt nem is fogja megkezdeni.
Igaz, ez csak nemleges érdem; de a ki a
népies művek hatását számba veszi, az bi-
zonyosan szivesen tesz ezen érdemnek is
igenleges jegyet elibe.

Ugyazon időben, a midőn a tót gym-
nasiumok ügye kezdett bennünket bosszan-
tani, egyszer csak eltűnt a főpásztor Csabá-
ról. Az ok és cél később, máshon-
nan szivárgott ki. Az ok az volt, hogy hi-
vatalos uton nemzetiségi mozgalmakra fi-

gyelmeztek a főpásztort, ott a Maros
vidéken előfordultakra; a cél az volt,
hogy ezen mozgalmaknak nyomára jöjjön
s nekik véget vessen. Volt-e minek véget
vetnie, nem-e? nem tartozik a dologhoz;
de már az hozzátartozik, hogy a Maros vi-
dékére vonatkozó panaszok megszüntek, s
hogy dr. Sz. G. superintendens készséggel
és minden halogatás nélkül engedett egy
éppen olyan természetű felszólításnak, a
mimót egy másik, igen jó nevű superinten-
dens határozottan elutasított magától.

Azonban a most említett panasz
megszüntetésével még nem elégedett meg
a főpásztor. Maros vidéki utja alapján rö-
gön körlevelet bocsátott ki, melyben a bá-
nyakerületi papságot hazafias kötelességé-
nek teljesítésére s a nemzetiségi fészkelő-
dések kerülésére és megakadályozására igen
komolyan serkenti. Ezen körlevelet a nagy
lapok is meghozták s saját belátásuk ro-
vására, jutalmul, meg is hurcolták.

Következett a tót gymnasiumok ügyé-
nek közgyűlési tárgyalása. Támponál szük-
séges itt egy pár körülményre rámatatnom:
az egyetemes felügyelő, jóval a közgyűlés
előtt elrendelte volt, hogy ez ügyben s az
erre vonatkozó iratok tárgyalása a vélemé-
nyek tömörítése végett esperességi gyűlé-
sek tartassanak; ama jó nevű superinten-
dens pedig közrebocsátotta a maga védira-
tát. A fent kitett népességi adatok megfog-
hatóvá teszik, hogy, ha az esperességi gyű-
lések megtartását a superintendens is sür-
geti s ha azok aztán minden esperességben
csakugyan meg is tartatnak, a vélemények
tömörülése nem a tót gymnasiumoknak ár-
tott volna s hogy az esperességi küldöt-
teknek, a kerületi gyűlés jogosult tagjai-
nak vélemény-szabadsága némű korlátozását
szembetűnt volna, számba sem véve a szen-
vedélyek előleges felkorbácsolását. A láng
anyagának ezen elszedegetését fitogtatás
nélkül, de következetesen folytatta tovább
a főpásztor egész a döntő perczig.

Igy vált aztán lehetségessé, hogy az
ügy nagyságához mérten igen csekély el-
lentállás mellett buktak meg a kerületen a
tót gymnasiumok. Hogy magába a vitába
bele nem elegendett, nincs miért rosz né-
ven venni neki, mivelhogy a vitázás nem
az elnök dolga s mivelhogy a kerületi uta-
sítások, a melyeknek megtartására ő meg-
esküdött, a tanárok kihágását nem a köz-
gyűlés, hanem az egyházi bíróság elé uta-
sítják; neki tehát vagy ezen értelemben
kell vala szólnia, vagy hallgatnia. Mivel,
érdeklünkben, az utóbbit választotta, azok
az ugynevezett hazafias élelzapok torzké-
pekkel jutalmazták meg.

Oda sem nézve a hírlapok csipdező-
seinek, sőt mintegy válaszul azoknak, a f.
év elején egy újabb körlevele jelent meg
a tisztelt főpásztornak, a melyben annak
egyengeti az utját, hogy a bányakerület
összes anyakönyvei az állam nyelvén, ma-
gyarul szerkesztessenek. Ezért meg Hur-
ban lapja átkozta ki, okulására a magyar
lapoknak s mindazoknak, a kik dr. Sz.
G. superintendensben erőnek erejével pan-
slavot akarnak látni.

Ezen körlevél még jóformán meg sem
járta az utját, már utána indult egy má-
sik, még nagyobb horderejű. Okul erre a
„Hon“ általt kürtölt, itt-ott hitlere talált és
ismételgetett azon vád szolgált, hogy az
ágot, hitvallásnak, különösen a papok, meg-
megbizhatlan hazafiak. Ezen, kétség kívül
a hírlapokba is eljutandó körlevél nem ke-
vesebbet akar, mint színt vallatni a bá-

Oh bácsak ő tehetné!...
Hiába, mind hiába!

De vesztve semmi sincs még,
Ki a világba, ki!
Elég, elég a kincs még
A sikra szállani.
Ruhát a viadalra!
Virágot a hajába!
.....Mosolygott jobbra, balra.....
Hiába, mind hiába!

S midőn fogyott a szépség,
Im a kevély madár:
Leszállna a reménység
A kis kunyhóra már.
De nem jön onnan ember
Hogy ajtaját kitarja.....
Rá csak gondolni sem mor,
Hiába, mind hiába!

S lón a vagyonka rommá,
Koldussá a szülő;
A jelen fájdalommá,
És kinná a jövő.
Rózsák, romény lehalltak,
S a büszkeség leánya
Megátkozá a multat.....
Hiába, mind hiába!

Győry Vilmos.

E báj, ez arcz, e termet
Nem ily szegény lakot,
De fényes, uri termet
Diszítani hivatott;
S a kunyhó, — bár szeretné, —
Mit ér, ha ajtajába
Szép homlokát megütné?....
Hiába, mind hiába!

Mind elmaradt e kérő,
S nem bánta a leány;
Ó tudta: fényt igérő
Kopog majd ajtaján.
A szemben ennyi szépség,
Az arcz nyíló virága
Csak nem lesz, — semmi kétség —
Hiába, mind hiába!

S jött is sok úri lepke,
S a bájos rózsaszált
Körül-körül lebegte,
És szót alig talált.
Magasztalá, dicsérte,
Epedve nézve rája:
— De nőül egy se kérte;
Hiába, mind hiába!

E közben év az évrék
Nyit új meg új utat;
S a tükör, im, szemének
Lassanként mást mutat.
Megdöbben; ugy szeretné
Ha az idő megállna, —

¹⁾ Felolvasatott f. hó 13-kán az orosházi hangversenyen.

nyakerületi papsággal; sorakoztatni azokat, a kik a magyar állam egységének, tehát a magyar nemzetnek barátjai és támogatói; kiválasztani, különállítani, a közönségnek bemutatni azokat, a kik másféle politikai uton óhajtanának üdvözölni; megvédeni az ágostai hitfelekezettel még a lehetőségétől is annak, hogy egyik-másik újságoló egyiket ember veszettségére miatt az egész felekezettel pellengérezze ki.

Mondhatnák még egy pár hasonló iránnyu, szinte legújabb keletű, tisztán csabai intézkedést is; azonban ezek, mint nem a superintendensnek, hanem a csabai egyház elnökének a ténylei, máshol lesznek feljegyzendők.

De hát mire való is volt előszámlálni mindezen jelenségeket? Mi szükség van erre dr. Sz. G. superintendensnek? Neki biz' erre éppenséggel semmi szüksége sincs; hanem annál több van másnak, van mindazoknak, a kik előtt a magyar nemzet állami élete becses. A nemzetiségi zavargások — félek tőle — még nem érték el delelő pontjukat; az erélyes, e részben is hatásos kormányzásnak — félek tőle — még most sem jutottunk az útjára; ilyen körülmények között 295951 nem magyar lélek vezetést olyan kezekben látni, a melyek az állam alapkövét óvják, tőle a hullámokat eltávolítani törekednek, — ezen kerék még oly esendes működését is észrevenni, elismerni s elismerésünkkel mozgásukat vidámbábbá, könnyebbé, biztosabbá, hatályosabbá tenni, jóravaló hazafira nézve közönbös nem lehet.

A szarvasi kórház és ápoló igazgatójának jelentése 1874-ik évről.

Mielőtt az 1874-ik évről a jelentést egyuttal a kimutatást közzétenni szerencsém lenne, azt vélem, üdvös szolgálatot teszek, midőn ez emberbaráti intézet keltezésének vázlatos történetét előre becsajtom.

1836-ban gr. Batthyányi Istvánné szül. gr. Bolza Antónia, jótékonyágairól oly annyira ösmert nemeskeblű nő tévé az első alapítványt, 600 frtot hagyományozván Szarvas város részére, oly utasítással, hogy ez összeg mindaddig gyümölcsözőleg kezeltesse, míg Szarvason kórház létesül. — Ez összeg a család birtokában maradt, s mint alantabb látni fogjuk, a legelőkíméletesebb kezelés mellett évek hosszú során át folyton növekedett.

1848-ban Szarvason tombolával egybekötött táncvizsgálat rendeztetett, a Szarvason létesítendő kórház javára, mely ünnepély — a mai körülmények közt alig hihető — 800 frtnyi összeget jövedelmezett.

1856-ik évben Gizella főhercegnő születése alkalmából szintén e nemes czélra többek részéről alapítványok tétettek, ugy szintén 1858-dik évben Rudolf főherceg születése alkalmából is.

Midőn 1861-ik évben magyar hazánk alkotmányos jogaihoz visszalépő volt — ez újjászülés örömeinek tényleges kifejezést adandó, a szarvasi polgárok részéről sebb, nemesebb nyilvánulást nem is lehetett, mint az által, hogy az első városi képviselő testület 271, 1861. számú közgyűlése elhatározta, miszerint — a rendelkezése alatt álló csekély tőkével — a szarvasi kórházat ápolóval kapcsolatban életbe lépteti; — ennek határozatilag történt kimondásával együtt meglőn nem csak elvileg, de következetesen tényleg is szüntette a koldulás ugy a városban, mint annak határain az által, hogy minden ügyefogyott részére házi segélyt rendeltesse, s a mennyiben az alapítványok kamataiból a fedezet ki nem futja, a város azt kivetendett adó alapján fedeze.

Ezen határozat kimondása után az alapszabályok kidolgozása, valamint az ápolóval egybekötendő kórház életbe léptetése céljából egy három tagú (főtiszt. Lonovics Ferencz plébános, Télessy József orvos tudor és Réthy Vilmos kereskedő urakból álló) bizottmányt lőn kiküldve.

A bizottmány kiküldetésének lelkiismeretesen megfelelvén, a lehető leggyorsabban kötelemének eleget tett, s az alapszabályok elkészültek.

Ekkor a szarvasi ág. evang. egyház az általa kezelt szegények tőkéjét a szarvasi kórház részére adományozta s készpénzben ez által 288 frt 48 krral, kötelezvényekben pedig 730 frt 50 krral gyarapodott az alapító.

Ugyancsak a bizottmányunk tudomása lévén arról, miszerint gr. Batthyányi Istvánné, szül. gr. Bolza Antónia miféle hagyományt volt kegyes Szarvas város részére tenni, elhatározatott, hogy a boldog emlékezetű grófnő fia gr. Batthyányi László ez érdemben megkeresessék. Ez meg is történt. A válasz részletezett számadás kíséretében be is érkezett, melynek értelmében a hagyományozott 600 frtnyi összeg 1861-ik évben 2700 frtot tett ki, mely összeget a nemes lelkű gróf ur

3000 frtra egészített ki, s azt a kórházi pénztárból is fizette.

Továbbá a bizottmány által felkértek az életbe léptetendő kórház pártolása végett gr. Mitrovsky Vladimír ur, gr. Bolza család és Inkey család, mi azon eredményre vezetett, hogy gr. Mitrovsky V. ur 4800 frtot, gr. Bolza család 1000 frtot, s az Inkey család 2100 frtot méltóztattak alapítványul letenni.

Ez által meglelt vette alapja a szarvasi kórház és ápolódnak s kilitásba lőn helyezve annak a legközelebbi évből megnyitása.

Az 1862-ik év valósította is a város ebbeli reményeit. Felépült a kórházi épület s 34 gyámolathal embertárs részére felszerelten meg is nyílt a kórház ápolóval együtt; ez időtől fogva anyagilag folyton gyarapodva, évről-évre mindinkább képes nemes czéljának megfelelni.

Álljon még itt statisztikai kimutatása a kórház vagyoni állásának az egyes évekről:

1862-ik évben állott a pénztár 16231 frt 9 kr, 1863-ik évben 18236 frt 9 kr. Igazgató: Réthy Vilmos. 1865-ik évben zárszámadás nemes Boros Pál. 1866-ik évben állott a pénztár 19592 frt 1 kr, 1867-ik évben 19961 frt 44 kr, 1868 20063 frt 53 kr, 1869-ik évi október 31-ig állott a pénztár 20963 frt 53 kr. Tabajdi Dániel. 1870. évben állott a pénztár 21115 frt 3 kr, 1871. évben 21226 frt 99 kr, 1872. évi július 29-ig 21886 frt 99 kr. Brudkovsky György. 1872. évi július 29-től december 31-ig állott a pénztár 22373 frt 55 kr, 1873. évben 23762 frt 47 kr, 1874. évben 25526 frt 39 kr. A jelenlegi igazgató.

A jelentés az 1874-ik évről következőleg szól: I. Alapítók: 1873. év december 31-én volt alapító 23762 frt 47 kr, 1874. év folyamán alatt növekedett 1763 frt 92 kr, 1875. év január 1-jére maradt alapító összesen 25526 frt 39 kr.

A növekvés következőkből történt: 1. Adományokból u. m.: a) néhai Leeb József hagyomány 500 frt, b) Kontur Józsefné szül. Tassy Amália urnő adomány 300 frt, c) néhai Argai Sámuel hagyomány 100 frt, d) a szarvasi takarékpénztártól 60 frt, e) egyéb apróbb adományokból 204 frt 6 kr. Összesen 1164 frt 6 kr. 2. A szarvasi kir. járásbírságtól bírságok fejében befolyt 197 frt. 3. A közigazgatási szolgabírságtól bírságok fejében befolyt 80 frt 80 kr. 4. A városi előjáróságtól 124 frt 57 kr. 5. Vegyesekből 197 frt 49 kr. Összes egy évi szaporulat 1763 frt 92 kr.

Tomcsányi Károly ur 150 frtot volt kegyes felajánlani mint összeget, mely minden év három legnagyobb ünnepén a szegények közt felosztandó; s így ezen kegyes adomány is, mint szaporulat tekintendő.

II. Segélyben részesültek: I. Kórodában. Fölvétetett összesen 62 személy, elbocsátott 42, ápolóba áttetett 3, meghalt 10, gyógykezelés alatt maradt 7. 2. Ápolóban: Fölvétetett összesen 27 személy, elbocsátott 5, meghalt 3, ápolás alatt maradt 9. 3. Heti segélyben résztvevő: Fölvétetett összesen 75 személy, meghalt 2, segély elvonatott 10-től, segély alatt maradt 63. Tehát 1874-ben összesen 164 személy segélyeztetett.

Ha tekintetbe vesszük intézetünk ifju voltát, s a számot, mely annak áldásos működését jelzi: ha tekintetbe vesszük vagyoni állását — a fentebb jelzett mozzanatait, s összehasonlítjuk intézetünket más hasonló intézettel — lehetetlen azon meggyőződésre nem jönni, — hogy a szarvasi kórház és ápoló czéljának eddigéig is tökéletesen megtelelvén, megynk első kórodáihoz sorakozik.

Kelt Szarvason, 1875. február hó.

RETHY VILMOS.

A b-csabai tanító-egylet köréből.

A most folyó hónap 11-ik napján a című felírt egyesület rendezte havi közgyűlést megjelvén, azon Donner Lajos egyleti tag érdekes és épületes felolvasást tartott Pestalozzi I. H. „Lionhard és Gertrud” című nevelési irány regényéről. Felolvasó előre bocsátván a mű egyszerű, kedves meséjét, ügyesen kidomborította abból ama világra szóló nevelési vezér-elveket, melyek a paedagógia mezején új, eddig nem ismert utat nyitottak, s Pestalozziának örök nevet szereztek, a hallhatóan koszorújában.

Ezen ülésen egy igen életre való indítvány is fogadtatott el, t. i. az, hogy önkéntesen vállalkozott tagokból egy bizottság szerveztesse, melynek kötelessége ügyelemmel kísérni a napi s paedagógiai lapirodalmat, s az ott megjelenendő érdemesebb, iskolát és tanítót közelebbről érintő cikkek és közlemények felől a közgyűlést havonként értesíteni. A megalakult figyelő bizottság már a jövő gyűlésen beszámoló működése eredményével.

A békésmegyei Deák-párt gyűlése.

Gyulán 1875. márczius 16-án.

Elnök gróf Wenckheim Frigyes üdvözölvén a nagy számmal megjelent párttagokat, a gyűlést megnyitja, — s az országos politikai helyzetet rövid szavakban vázlatolva, azon véleményének ad kifejezést, hogy miután — köztudomás szerint — az országgyűlési két nagy párt egymással egyesülve „szabadelví párt”-t alakult, — a Deák-párt és Deák-körnek további fenállása, megynkben sem birna már indokolsággal, — amalfogva — felhíván a párttagokat a további határozatok és intézkedések megtételére, ő mint a párt- és a kör elnöke, a benne helyezett megfeszítelő bizalomért halálját kifejezve, elnöki állásáról leköszön; — az erre nyilvánított általános óhajnak engedve azonban, végre e gyűlés tartamára még elfogadja az elnökséget.

A közgyűlés lefolyásának helyes irányát nagyban elősegíté Hajóssy Ottó megyei főjegyző, rövid beszédben előadva — de egyszerusimán irásban is betérjesztve a gyűlés elé következő indítványt:

„Tekintve miszerint az 1869-ik évi XII. t. czikk által létrejött közzögi kiegyezés miatt, az országgyűlési Deák- és balközéppárt között eddigéig fenállott ellentét, a balközéppárt azon ténye által, miszerint a közzögi ellenzék teréről lelépett — teljesen megszűntnek tekinthető,

tekintve, miszerint ekként az említett két országos nagy párt között fenállott ezen válaszfal megszűnése következtében, ugyanazon pártok már tényleg egyesültek, sőt ezen egyesülés kifejezősül azok sorából az új kormány már meg is alakult s működését tényleg meg is kezdette;

s tekintve miszerint ily körülmények között a békésmegyei Deák-párt további fenállása senlone indokolt

indítványozom, mondja ki határozatilag a békésmegyei deákpart:

hogy az orsz. két nagy párt egyesülésének tényét, mint a mely az eddigi meddő partharcokat megszüntette, az ország belügyeinek alkotmányos és szabadelví uton való sikeresebb rendezését lehetővé teszi — őszinte hazafiai örömmel üdvözli;

mondja ki, hogy mint békésmegyei Deák-párt, mai naptól fogva létezni megszűnik, s a két orsz. nagy párt egybeolvadásával létrejött „orsz. szabadelví párt” programját teljes készséggel elfogadja, magáévá teszi, s az orsz. szabadelví pártához csatlakozik.

Amennyiben pedig alaposan föltehető, hogy a megynkben eddig fenállott balközéppárt, a maga részéről szintén az orsz. szabadelví párt kebelébe olvad: küldjön ki a békésmegyei deák-párt saját kebeléből bizalmi férfiakat a végből, hogy ezek a megynkbeli balközéppártból esetleg alakulandó szabadelví pártot, a fennebbieken foglalt elhatározásáról értesítvén, ez utóbbi párttal az orsz. szabadelví párttal csatlakozott két megyebeli párt egyesülése tárgyában, a békésmegyei Deák-párt méltóságának kellő megővése mellett, magukat érintkezésbe tegyék, s eljárásuk eredményéről a legközelebbi megyei közgyűlést megelőző nadra ezennel kitűzött pártgyűlésen jelentést tegyenek.

Végül pedig indítványozom: hogy a két nagy orsz. párt öröndetes egyesülése tényéből kifolyó fentebbi határozat alkalmából, intézzen a békésmegyei Deák-párt üdvözölő feliratot, hazánk nagynevű fia: — Deák Ferenczhez, s adjon kifejezést a bolcs vezér szeplőtlen jelteme, s őnzetlen hazafisága iránti tiszteletének; fejjeze ki a nagy férfiú egész életén át képviselt elveivel való tántoríthatlan ragaszkodását.

Ezután többen szóltak még a tárgyhöz, de mindannyian ugyanily szellem es értelemben, — s így Hajóssy Ottónak featebbi indítványa, kiindulási pontul egyhangulag helyeselve, egész terjedelmében elfogadtatott.

Hasonlóul egyhangulag elfogadta a közgyűlés, ugyancsak Hajóssy Ottónak a Deák-Ferenczhez intézendő következő felirati javaslatát is:

„Mélyen tisztelt hazafi! Az országgyűlési Deák- és balközéppárt egyesülésének történelmi jelentőségű tényét, sokat szöndvedett hazánk sorsa jobbra fordultának biztató előjelenként tekintjük.

Már már esüggelés fogta el keblünket, látva a haza fiainak egymás közötti meghasonlást, mely a nemzetünkre annyiszor végtetésnek bizonyult pártoskodás elhatalmasodásában üzte megülő hatalmát: már már hinni kezdtük, hogy elmerül a hajó, melyen nemzetünk féltett kincsét: ősi alkotmányunkat vagyunk biztos réppartra viendők, — midőn fölviradt a nap, melyen a honszeretet önzetlenségé diadal üt.

Reményekkel eltelve tekintünk immár a jövő elé, s ez érzelmeink legszentebb tárgya: a haza után, kihez fordulnánk első sorban szívünk melegével, ha nem te hozzád, mélyen tisztelt hazafi, ki minden időben az önzetlen honszeretet fölke

apostola valál; kit lángeszed és tiszta jelmed a nagyok között legnagyobbá tett.

Az új forduló ponton, a két országos nagy párt egyesülésének alkalmából, Te elé járulunk mélyen tisztelt hazafi, személyed iránti őszinte tiszteletünk és szeretetünket ezuttal is kifejezni. — Fogadd szivesen gyöngö szavakba öntött tolmácsolását e legbensőbb érzelmeinknek, s azon biztositást, hogy akkor, a midőn a békésmegyei deák-párt is nevezetét újjal felcserélve sorakozik: a Te fenkölt szellemed vezérfényét tántoríthatlanul követendi minden időben.

Kérjük a Mindenhatót, hogy drága egészségedet a haza javára óvja meg. Kérjük: jutalmazzon meg téged azzal, mi nemes lelked legforróbb óhajta: Lásd népedet boldogan!

Kelt sat. ...

„Ünnepélyes komoly hangulat tükröződött vissza az arczokra, — csönd volt mint a haldokló beteg ágyánál, s valóban a helyzett egyezet is ezen hasonlattal.

A békésmegyei Deák-párt- és kör megszűnt lenni, ugy alakulván a polit. viszonyok, hogy további fenállásának jelentőségét már elvesztené.

De — hogy hívek legyünk előbbi hasonlatunkhoz — a haldokló előbb megtevé s tudatá végakarátát. És végrendelete méltó életéhez, mert amily nemes volt az, nem kevésbbé dicseretes ez.

A közgyűlés ünnepélyesen kimondá, hogy a körnek a be nem fizetett tagsági díjakból — 900 frtot meghaladó — s egyeseknél kinlevő követelése egészen elengedtetik, — a körnek mintegy 600 frt körüli tartozása, a butorok és felszerelési tárgyak eladási árából fog fedeztetni, — az ebből fenmaradó többletnek $\frac{2}{3}$ része a gyulai polgári iskolának, — $\frac{1}{3}$ része a gyulai nőegyletnek fog ajándékozatrni. Értékes könyvtárát Göndöcs Benedek apát indítványára, a gyulai polgári kör fogja nyerni, oly formán, hogy abból azon könyvek melyek tan- és nevelésügyi, — vagy ifjusági olvasmányul birnak — kiválogattván, ez utóbbi könyvek a gyulai polgári iskola részére adassanak át.

Végül a megyei balpárttal leendő értekezlet és közös megállapodás kivételére, a közgyűlés által kiküldettek, Thaisz Gyula elnökte alatt: Göndöcs Benedek, Hajóssy Ottó, dr. Kovács István, Szigethy Lajos; — kimondatván, hogy a hivatalos közlekedés irásban tornulávan történjék.

A közgyűlés — miután a körnek megválasztott jegyzője Gyuláról eltávozott — eme érdekes gyűlésről vezetendő jegyzőkönyv felvételére, a kitűnő tollu — dr. Kovács Istvánt kérte fel.

Miskey.

Levelezés.

Gyula, márczius 14. 1875.

(iskolai ügy.)

Sok izben tétetik említés e becses lap hasábjain az iskolai ügyekről; de bármennyi jöjjön is az olvasó közönség szemé elé, mindig kimeríthetlen a tárgy, nincs elég mondva soha róla, mindig marad el oly valami, a mit még tekintetbe kell venni főként annak, ki az iskola és annak ügyei által érdekelve van. Mennyit küzd az ilyféle ügyek mellett folytonos lankadatlan buzgalommal a néptanítók lapja, csakhogy ez igen sokak kezében habár megfordul is, kivágtatlanul tétetik félre. Én megvallom, át szoktam lapozni azokat mindenkor, már ha egyebet nem, csak azért is, hogy tartalmát megismerjem. Sok akadály van az iskolai előhaladásnak mind e mellett is; mert hiszen épen azok kezében nem fordul meg, kik az előhaladásra félannyiban folynak be — a szülék kezében.

E sorok írója is naponként küzd a nehézségekkel, s vajmi kis mértékben tud előmenetelt mutatni fel. De lássuk, mi akadályai lehetnek a kellő eredmény meghiusulásának?

Legfőbb akadály, kétségkívül a tankönyvek meg nem vétele. Hány tanuló van, ki ezek nélkül húzza át a félétet vagy egész tanítási folyamot? Hiában minden szorgalmazás! Még sok szüle ma is elég kezi könyveket tartja a gyermek kezében az abécét és zsolnárt, ezekkel akarják, hogy végezze iskoláit gyermekök. Ezek mellett mulhatlanul szükséges lenne egy jól összeállított szakolvasó könyv, a melyekre nézve azonban dr. Kis Aron paedagogusunk kimondotta, hogy eddigéig egy sincs, mely a kellő mértékét megűsse. A leghasználtabb vidékünkön a Gáspár-féle, erről így szól: „Tele van oly szavakkal, melyhez a tanítónak is az akadémiai nagy szótár szükséges.”

Kivánatos lenne tehát, hogy jőne már valahára létre oly maradó becű mű, mely megállanának helyét. Sok etele könyvek jelennek meg a tanügyi irodalom mezején, olvasókönyv készítésen kezdi majd minden tanár a pályát, — de vagy a tartalom rendszertelen, vagy hibákkal teljes, néha disztelen kiállítás, egyszóval: kifogás alá esnek kisebb-nagyobb mértékben.

Oda kellene tehát hatnia, díjak kitűzésével

a tanügy oszlopfeirainak, hogy jó kézikönyv s kellő példányban szereztessék meg az iskolákban. Bizony! rá kell mintegy varni a szülőkre a tan-könyvet, hogy gyermeköknek megvegyék. Az is megtörténik, hogy ha a rendes időben meg nem vétetik a növendékek által, a szülő nem veszi meg a tanév közepén, annál kevésbé a végén, noha elején figyelmeztetve volt rá, de akkor nem tehetta. Ma már annyi különirányú könyvekkel van telítve a tanügy légköre, hogy minden tanágra lehetne nyomott könyveket felvenni, mert valóban a diktált studium mindenkor akadályára van az elemi iskoláknál főleg, a kellő eredmény felmutatásának.

E sorok írója növendékei kezébe, hogy több ne hozzattassék fel, — egy terjedelmes nyelvtant talált már hivatalba lépésekor, pedig annak vastagságával 2—3 éven át is küzdhetnek tanítványai. Általában véve szükséges lenne az, hogy inkább kevesebbet tanítsunk de jól, mint sokat felületesen, (pedig ez utóbbi elv a mai!)

Nagyon kívánatos lenne, hogy erre kellő figyelem terjesztetnék ki az illető iskolaszékek részéről. Végül idejegyzem, hogy iskoláink közvizsgálatai e hó 21. és 22-én tartatnak meg, melyre minden a nevelésügy barátai tisztelettel meghívotnak. Más alkalommal tekintetes szerkesztő ur engedelmével egyébről is fogok írni.

Gyula, 1875. márcz. 14.

Rác János, rektor.

Gyoma, márczius 18. 1875.

Tisztelt szerkesztő ur! Kérek egy kis helyet becses lapjában, hogy elmondhassam, miként ünnepelek Gyomán egy nemes emberbarát házánál márczius 15-én. A nemzeti ünnepség nagy napja kétségtelenül a nemzeti lelkesedés és öröm napja egyuttal. De vajjon mi nek tudjanak örülni azok, kiknél a nélkülözés és nyomor elnémítja az öröm hangjait, nem vegyül-e keserű gyönyörrel a vidám örömjajába a nélkülözés és nyomorral küzdők bánatos sóhaja, kik fájdalom, ma oly nagy számú vannak, mint mindennél, ugy községünkben is. És hogy ez ne történjék Gyomán, gondoskodott róla S. Fekete Mihály volt törvénybíró, ki márczius 15-ikét házánál akként ünnepelte meg, hogy egész titokban a város szegényeit, mintegy hetvenét házánál összegyűjtve megvendégtelt, kik pedig betegség miatt vagy más okból meg nem jelenhettek, azok számára az elemi szereket saját házukhoz küldte szét. Le a kalappal uraim — s azok, kik elfelednek, hogy a megosztott öröm kettős öröm, ismerjük el, hogy ma, márczius 15-ikét legméltóbban S. Fekete Mihály házánál ülték meg, s tanuljuk meg a nemes emberbaráttól, miként lehet a nemzeti ünnepet a maiakhoz hasonló körülmények között legméltóbban megülni, s adozunk tiszteletünkkel e nemes gondolat, és épen oly nemes tettnek.

r. l.

Orosháza, márczius 16. 1875.

Az orosházi kaszinó és dalegyet f. évi márczius 13-án a nagyvendéglő termében zene, dal és szavallati estély rendezett. — Igen díszes közönség tölt be a termet s érdeklél várta az előadást. — A dalárdának a dalárinduló előadása jól sikerült. Ez után tapsvihár közt léptek fel az emelvényre Székács Istvánné és Dáni Ilona urhölgyek, s előadták zongorán négy kézre Weber „Büvös vadász“ című operájának nyitányát, a játék igen kielégítette a hallgatókat. — Ünnepeket költönek György Vilmos lépett fel ez után s szavalt „Hiába, mind hiába“ című saját költeményét. Szűnny nem akaró eljenzés közt lépett vissza az emelvényről. — Felváltotta őt Dobler Irén k. a. ki igen szakavatottan zongorázta Thern Károly „Perles du vin de Champagne“-jét. László Elek szavalt ez után Petőfi „Örültjét“ meglehetősen hatásosan. — Czagányi Berta urhölgy, zongorán czimbalom kísérettel előadott magyar népdalait nagy tapsviharra adtak alkalmat.

Végül a dalárda előadta „Az étlap“-ot Zollnertől, mit ujrázni is kellett neki.

Ezek után kedélyes táncmulatság következett, s tartott hajnali 3 óráig. — A község és a vidék szépei egy nagy virág koszorút képeztek.

A hangverseny tiszta jövedelme 180 forint tesz ki, s ez a rendezőség s a műkedvelők pártatlan ügybuzgóságának eredménye.

R.

Felhívás a megyei balpárthoz!

Folyó évi február hó 8-án Gyulán tartott pártgyűlés határozata folytán, miután a pártalakulás az országgyűlés kebelében már létre jött, s az új kormány megalakult, megbízatásomhoz képest a megyei balpárti közgyűlés megtartását Csabára a

*) Mely társaságba olvasható.

casinói helyiségbe f. hó 30-ik napja d. u. 3 órájára tűzöm ki, s felhívom megyénk balpárti tagjait, hogy azon személyesen, vagy küldöttek által megjelenni sziveskedjenek.

Gyulán, 1875. márczius hó 17-én.

Beliczey István
elnök.

Pályázati hirdetés.

A b.-gyulai tszéknél évi 600 forint fizetéssel és 100 forint lakbérrel egybekötött egy II. osztályú segéd-telekönnyvezető állomás üresedésbe jöven, annak betöltése tekintetéből a gémeltóságú magyar királyi igazságügyminiszter urnak folyó évi 7201 sz. a. kelt magas rendelete folytán pályázatot hirdetek, és felhívom mindazokat, kik a fentírt állomást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen bélyegzett okmányokkal és életkorukat is igazoló anyakönyvi kivonattal is felszerelt pályázati kérvényüket, és pedig a közhivatalban levők hivatali főnökeik útján eme hirdetésnek a „Budapesti Közlönyben“ lett utolsó beiktatásától számított 4 hét alatt hozzám annál bizonyosabban bekladják, minthogy a később érkezett kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Kelt B.-Gyulán 1875. márczius 13.

Novák Kamil,
elnök.

Ujdonságok.

△ Márczius 15-ike hangtalanul, észrevétlenül múlt el Gyulán. A nemzeti szabadság- s a később szomorubb véget ért harcz emlékünnepe, nálunk most is hétköznap maradt. Pedig ha nincs bennünk kegyelet a mult iránt, mivel remélünk érdemelnünk sebb, boldogabb jövőt? ... „csak törpe nép felejtethet és nagyságot, csak elfajult kor hős elődökét, — a lelkes eljár ősei sirakához, s gyujt régi fényű új szövétnekét!“ — Tüntetésnek ma már ideje és értelme nincs, hanem oly városban mint Gyula, hol legalább is ötven fiatal ember van az előbbkelő osztályból, el lehet várnai, ha ilyen alkalomra rendeznének legalább valami társas összejövetelt, melynek a pusztá mulatság — és dinom — dänomon kívül lenne nemesebb értelme is. Hanem hiszen megmondta Petőfi, hogy: — „ajaj az olyan kertnek“ ... folytatását akár ne is mondjuk.

△ A Deák-kör és párt felosztási gyűlése alkalmával társas ebéd volt a kör helyiségében, melyen igen sokan vettek részt. A gyűlés részleteiről egy másik czikünk bővebben szól.

△ A békeemgyei takarékpénztár, Gondócs Benedek apát urnak megkeresésére, f. hó 16-án tartott közgyűlésén, mint önálló testület, a megyei közművelődési egyletnek 100 frttal, s a megyei méhész egyletnek 12 frttal alapító tagjával jelenté ki magát. Legszebb bizonyítéka a megyei közjó és művelődés iránti érdeklődése és pártolásának.

△ A fentebbivel kapcsolatban megemlíthetjük, hogy a nevezett takarékpénztárnak részvényosztaléka, az idén 20 forint.

△ A gyulai körben f. hó 13-án rendezett piknik igen jól sikerült. Tizenkét pár táncolt még pedig reggelig. — Ugy halljuk hogy a kaszinó a Deák kör mostani helyiségébe költözik, s a burtorokat is szándékozik megvenni. Szép dolog, ha anyagilag oly jó lábón áll.

△ Dömsödy Ferencz nyug. telekkönyvi hivatalnok, igen derék „öreg ur“ meghalt f. hó 14-én. Aludja békén a sír örök álmát!

— A csabai szőlőben roskadozó imaház helyett még ez évben új csinos templomot fog építeni az ev. anyae gyház.

○ Szarvason Kollár János urnak egyik derék leányát Augustát e napokban jegyzé el tiszt. Törő Lajos rakos-csabai rekt. lelkész. Áldás, békeesség legyen ez új frigynek állandó frigyese!

○ Az új városi képviselők választása Szarvason nem igen kedvezően tört ki, a mennyiben a választók az itt régóta dúló pártusa következtében kevésbé ügyeltek a qualificationra, mint a párti érdekekre. A Klenk-pártiaknak most annál könnyebb lesz az előjárású választása alkalmával jelöltjeiket keresztülvinni, mivel az eddig ugynevezett „rendpártiak“ teljesen átengedik a tért.

— Márczius 15-ikét megyénk több városában megünnepelték. Szarvason az ugynevezett népkörben zenével és karddallal összekötött közvacsora volt, az utcán pedig az ifjuság honfidalokat énekelt. Csabán a polgári körben mintegy 100 vendég volt jelen a kedélyes vacsoránál, melynek vége felé Vilim János ügyvéd kezdte meg a hazafias felköszöntések sorát; követték őt: Haan Albert, Juhász Ferencz, Fábry Károly ügyvéd, Fábry János, Vidovszky János és Áchim János urak, akik az 1848-ban diadalra jutott eszmékért és ezek képviselőiért üritettek poharat. Végül üdvözlő távirat menesztetett Kossuth Lajoshoz.

○ Szemlén Sámuel jegyző ur vendégszerető házában e hó 14-én tartott meg a 2-ik kisebb-

körü felolvasás. Kisebb körnek azonban csak annyiban mondható, mert nem volt nyilvános, más-különbön oly szép számban jelent meg az ifjuság, hogy bármely nyilvános körben sem több. — Mai napon, azaz 21-én Rimler Pál ur házában lesz felolvasás. Az eddigi tapasztalás után csak attól félünk, hogy a felolvasásokra következő lucullusi oszonnák eltalálják fejteni a szellemi élvezetnek szánt felolvasások eszméjét.

— A békési dalegyet márczius 29-én a központi kaszinó helyiségében saját pénztára javára táncvizsgálommal egybekapcsolott felolvasási, szavallati s gálestélyt rendez, következő műsorozattal: 1. „Dalünnepe“ Erkel Sándortól, éneklő s dalárda; 2. „Csevegés a divatról“ Bihar István urtól; 3. „Népdalok“ éneklő a dalegyet; 4. „Duffa szerelem“ Don Pedrótól, szavalja ifju Vincze Sándor ur; 5. „Szabadságdal“ Huber Károlytól, éneklő a dalegyet. Belépti díj személyenkint 1 forint. Számzott helyek előre válthatók Benedicty József és Debreczeni Károly urak gyógytárában. Kezdeté fél 8 órakor.

○ Szarvason két fiatal ügyvéd, u. m. Jancsovics Péter és ifj. Kollár János irodát nyitott. Mindkettőnek oly jó hangzása neve van nálunk, hogy őket az illető feleknek ajánlani felesleges volna.

— Biener Bernát, csabai kereskedő, mint az egészségügyi osztály új tagja, egy szép humanus tettel nyitotta meg működését, a mennyiben a csabai kórházban egy ágyat állított fel minden ágyneműekkel egyetemben. Fogadja érte a szenvedők nevében a kórházi előjárók szives köszönetét.

— A szarvasi népkörnek márczius 14-ikén tartott közgyűlésén elhatározottat, miszerint f. hó 29-én d. e. 11 órára a helybeli kaszinó és olvasó egyletek s a polgári kör tagjai, miután önkébelőkben már egyesültek, — a szabadelvű politikai párt megalakítása céljából a népkör, mint kezdeményező által gyűlésre összehívassanak. A mintegy 100 tagu közgyűlésen a szabadelvű párt elvei az ösmert és a baloldaltól nyilvánított fentartással elfogadtattak. — Haviár Dani, vál. elnök.

××× A mezőberényi lelkes „Leánykoszorú“ a közelebbi József nap alkalmából, — szerény körében, — az utóbbi vasárnap délután lett összejövelelekor, kegyeletes szépezzéssel tisztelte meg, a halhatatlan érdemű elhunyt báró Eötvös József emlékezetét. Előbb ugyan is Szász Károlynak a dicsőült nagy férfi emlékezetére írt, — 1872-ben megjelent gyönyörű költeményét, azt követve pedig, — mindig más más tagok, — a boldogult fennkölt lelkű írónak „a megfagyott gyermek“, „A nyugalom“, „A vár és kunyhó“, „A bucsu“ című magasztos költeményeit átérzett ihletettséggel olvasták fel. Gyöngéd-fájó kifejezés nyilvánítása zárta be, a még halála után ünnepelt emlékü nagy hazafi kora elhunytá fölött, kristály tiszta forrásból önként fakadt megemlékezés.

B.

— (Beküldetett) El nem mulaszthatom, hogy hálás köszönetet ne mondjak a nyilvánosság előtt Ungár Nándor urnak azért hogy fiamat valódi emberbaráti önfeláldozással nem kimélve időt és fáradságot, — pályáján elősegítette, s neki lehetővé tette, hogy az a hazai közlekedésnek hasznos tagjává válhassék. Nem vagyok ugyan képes elég szép szavakat találni hó érzelmeim kifejezésére; de szívből kívánom, hogy a mindenható áldja őt meg bő áldásával és azon gyönyörrel, melyet a jó tettek szoktak előidézni az emberi szívből. B.-Csaba, márczius 16. 1875. Kövesdy Benő.

— Jegyzéke a b.-gyulai kir. tszéknél 1875. év. márczius 23. s következő napján eloadandó ürtö ügyeknek. Eloadó: Nogáll. Márczius 22-én. 2510. Ammer Mihály csalas. 1510. Kóhut Mihály sulyos testisertes. 2520. Kadar Alari tolvajság. 2523. Gazsó György életbiztosítási elleni kihágás. Márczius 23-án. 2524. Varadi Istvánné és tarsa tolvajság. 2530. Kószuch Janos tolvajság. 2547. Durst Jakab és ket tarsa tiltott kertyajatek. 2548. Facsina Soma és tarsa tiltott kertyajatek. 2549. Racz Janos és három tarsa tiltott kertyajatek. Márczius 24-én. 2624. Ifju Nadra Mózsa és 2 tarsa nyilvános eroszakosság. 2625. Varga Jánosné tolvajság. 2626. P. Szász (Mózsa) Lajosné és tarsa tolvajság és abban részesülés. 2627. Hetenyi Ferencz és tarsa csalas és orgazdaság.

Gazdászat ipar és kereskedelem.

Jegyzőkönyve

a békési gazdászati egylet igazgató választmányja Csabán f. é. márczius 7-én tartott ülésének.

Jelen voltak: Grf Wenckheim G., Kéblövsky L., Ormos J., Gondócs B., Megele B., Vilim J., Rác S. Zsuzsika I., Udvardi I. Fehér B., Karassay K. Vecsey L., Stark A., Urszinyi B., Szánthó A., Sóhar K., Rimler P., Bartóky I. és L., Vidovszky J., Novák D., Szalai J., Szekacs I. var. tagok és Mokry Sámuel titkár.

1. Beliczey István igazg. elnök a megjelenésben akadályozva lévén, a jelen voltak az alkalomra elnökül Kéblövsky L. tagot választották, ki a titkár előadása után a következő tárgyakat becsátotta tanácskozással alá.

2. A negyedik ártal örök használatul az egyletnek átengedett csabai ház leltári átvétele megtörténvén, az igazg. elnök vezérlete alatt Vilim J., Vidovszky I., Sztraka E., Rimler P. és a titkárból álló küldöttség oda utasították, hogy az egyletnek háza nyert örök használati jogát a megye e birtokára telekjegyzőkönyvileg bekebeleztesse és a hazat és telket megtekintvén, ezentuli rendeltetésére tervet és a szükséges javításokra költséget terjeszsen be.

3. A tervezett gözeke kísérlet ügyében az igazg.

tóság részéről a földmívelési ministeriumhoz intézett kérdésre válasz mindeddig nem érkezvén.

Az idő előhaladtánál fogva az új a nev. ministeriumnál ujjlag sürgettetni határozottak.

4. A mult évben megéjett m.-hegyesi szemléről szóló jelentés a székebb küldöttség tárgyalása alatt lévőnek jelentetvén, — annak a jövő választmányi ülésre beterveztése elváratik.

5. Az 1874-ik pénztári számadások megvizsgálására Szulimán I. és Kalmár M. tagok kértnek fel.

6. Az egylet kebelében létesítendő kísérleti társulat működési tervezetnek elkészítésével a mult választmányi ülésen megbízott küldöttség munkálata felolvasatván, — azt a választmány egyszben magáéva teszi, a társulatot Rimler P. elnökölte alatt Bartóky I. és Udvardi J. kezdeményező tagokból megalakítottanak nyilvánítja s azt a tagok szaporítására és működésének megkezdésére utasítja. Egyuttal a tervezet kinyomatását elrendelvén, azt oly felhívással határozta az egylet tagjainak megküldeni, hogy a belépni akarók Rimler P. elnöknel jelentkezzenek.

7. Bejelentvén, hogy a földm. ministerium egyletünknek egy Fehér Sándor-féle buza és tengeri kapáló gépet küldött, — a választmány oda utasítja az igazgató-ságot, hogy meg azon esetre is, ha a gözeke kísérlettel kapcsolatban tervezett ekeverseny a f. év tavaszról lemaradna is, e kapálóval a tavasz folytán egy nyilvános kísérlet minden esetre megtartassék.

Közlí:

Mokry Sámuel
egyl. titkár.

Jegyzőkönyve

a békeemgyei gazdasági egylet igazgató választmányja f. é. márczius 14-én B.-Csabán tartott ülésének.

Jelen voltak: Beliczey István igazg. elnök, Thaisz Gyula, Polner L., Rimler P., Hüke J., Bartóky I. és L., Vidovszky J. és K., Szalai J., Udvardy J., Fehér B., Lepény P., Reök L., Sóhar K., Vilim J., Szánthó A., Sztraka Gy. választm. tagok és Mokry S. titkár.

1. Olvasatván a földmívelési ministeriumnak f. é. márczius 1-én 3518 sz. a. kelt értesítése, mely részint egyletünknek a f. tavasszal teendő kísérlet végett 2 gözekeit, a Tisken-és Howard-félt állítja rendelkezésére, a választmány nagy örömmel látván megvalósíthatónak a rég sürgetett gözekekísérletet, mindenekelőtt a rendező bizottságot Sóhar K. elnökölte a Vidovszky J. és K., Bartóky I. és L., Polner L., Lepény P., Udvardy J., Fehér B., Kis B., Szalai J. és Sztraka György tagokból megalakítja s azt a végrehajtásra nézve telphatalommal ruházván fel, csupán azon részletes utasítással látja el, hogy a kísérletet, a földmívelési ministerium által küldött buza kapálóval bemutatásával együtt, f. é. ápril 22-én B.-Csaba közelében s lehetőleg Beliczey István elnöknek a vasút mellett s e célra már felajánlott birtokán rendezék s arra az egyleti tagokat külön meghívókkal s a megyei gazda közönséget talragszakkal figyelmeztessék. A gözekeknek leérkezendő kezelő személyzete, ha szüksége fog fenforogni. élelem és lakással egyleti költségen fog elláttatni. A földmiv. ministernek, az országos és a szomszéd megyei gazd. egyletnek külön átiratok által és a hazai gazdaközönségnek a hirdalok utján leendő meghívására az igazgatóság utasítatik, mely egyuttal a földmívelési ministeriumtól egy szaktereknek leküldésére is kérelmezendi. A kettő közül jobbnak itendő gözeke uklevéllel fog kitüntetett, melyben az indokolt ítelet benn fog foglaltatni.

2. Felolvasatott az 1874. június 8. 10-én végbenmet mezőhegyesi szemle eredményéről jelentéstétellel megbízott székebu küldöttségnek munkálata.

A választmány a jelentést magáévé tévén, azt az értesítőben és azoknál 500 példányban külön kinyomatni rendeli, a küldöttségnek fáradságos és bürgö eljárásáért meleg köszönetet szavaz s a szükséges tiszteletpeldányok kiosztása után a fenebbi 500 példányt fenmaradt részének árusítása utján befolyandó jövedelmét az egylet titkárnak írói tiszteletdíj megiszavazza.

3. Olvasatvik a földmiv. ministeriumnak f. é. febr. 26-án 3306 sz. a. kelt leirata, melyben az egylet igazgató-ságának ismételtten tett azon felszólítására, hogy Sarlay János szarvasi tanárnak idei indigó-gyártását a gyár kiegészítésére, 20 holdnyi terület berlesére és megművelésére, továbbá a zöld termés felgyártására és a tanárnak magának egy évi megélhetésére összesen szükségelt mintegy 5000 frttal államiing segélyezze, — véglegesen kijelenti, hogy a f. évben a törvényhozás által gazd. célokra rendelt általánynak korlatoltságánál fogva az indigó gyártás elmozdítására ez évben csupán 1300 forint tehet folyóva s a hiány tarsadalmi utján rendezést ajánlja.

Miután a választmány ujjában nem értesült arról, mily módon és mervén tervezi Sarlay a f. évben az indigónak gyártását, mindenekelőtt ezekről értesülést rendel szerezni s a határozat hozatalt a jövő választmányi ülésre halasztja.

4. Kérelme merülvén fel arra nézve, hogy az egylet csabai fakertjéből a csabai nonovéle udvarának betasítására szolgáló csemeték díjtalanul kiszolgáltatása, — mnek kapcsában az igazg. elnök bejelenti, hogy a megye részéről intézett hasonló kérelmet — utolag jövöhagyat reményében — már teljesített is, a nonovéle által szükségendő csemetéknek ingyen kiszolgáltatása, a kortesznek egyleti pénztárból leendő kártalanítása mellett, elrendeltetik s az igazg. elnöknek a megye irányában követelt hasonló intézkedése utolag helyeseltetik.

K. m. f.

Jegyzette:
Mokry Sámuel,
egyl. titkár.

— Az orosházi öngyelző egylet üzlet kimutatása 1874-ik évről: összes forgalom volt. 214,406 forint 15 kr. — Merleg és vagyon összege 40,112 forint 42 kr. — Tiszta nyeresemény 3708 forint 92 kr.

— A sarkadvidéki takarékpénztár 1/2 évi üzlet kimutatása 1874. év végéig: összes forgalom 125,773 forint 73 kr. — Merleg vagyon 20,348 forint 33 kr. — Vesztőség és nyeresemény száma 4125 forint 91 kr. — Tiszta nyeresemény 2650 forint 36 kr.

Szerkesztői üzenetek.

Szarvas. L. S. A kéziratok lapuk besárta után érkezvén, nagy sajnálatunkra kisorultak mai számunkból. Kérjük egy nappal korábban küldetni.

HIRDETÉSEK.

HIRDETMÉNY.

Jutányos áron
 eladó, egy jó karban lévő nyolez lő-
 erejű Cleyton és Schuttleworth féle
 gözmozdony és eséplő, úgy szinte egy
 gőzerőre készített kétjártú malom. —
 Levélbeli kérdések utolsó posta
 Kunágota Szemes István cím alatt
 intézendők.
 Kövér László.
 (40) 1-3

Mint legelőbb építétfelkérkedő Szarvason van szoroson ezennel közlöm, hogy most mult
 ősszel sokkal olcsóbban jó vastag mármarosí tenyőket bevasároltam, így képes vagyok mindenféle épületre való fe-
 nyőfa anyagokat sokkal olcsóbb árban kiszolgáltatni, ezenkívül kapható minden — mindenkor — nagy mennyiségben
 igen jó 18 hüvely hosszú zsendély kőszon. — Lezok, mindenféle hosszúságra és szélességre — fenyőfa deszkák,
 szinte legelőbb árakban adom. Faraktáram létezik selyem utcában, özvegy Látaszékne házánál és tulajdon házam-
 nál is a volt Leeb tisztartó-féle házban.
 Egyszerűsöd van szoroson a tisztelt közönségnek alázatosan jelenteni, hogy tulajdon házam-
 vagyis volt Leeb-féle házban mindenkor legelőbb árakban kaphatók igen jó hegyi új- és ó-asztali borok, akó és
 itéze száma, — ezenkívül kapható még mindenféle szeszes ital, n. m. élet- és törekő palinka, igen jó féle szil-
 vorium, mindenféle szeszes ital, n. m. legfinomabb rum, Lengyelországi rosztopesin, magyar keseru,
 és sokféle legfinomabb liqueur.
 So és legfinomabb tiszta dísznö zsír mindenkor házamál kapható, kisebb és nagyobb mennyiség-
 ben — illó olcsó árakban.
 (20) 3-4

Házeladás.
 Széchenyi utca 966-dik sz.
 alatti lakház volt Szulimán-féle,
 Simay Lajos tulajdona
 haszonbérbe vagy örök áron
 eladó. — Értekezhetni SIMAY
 Lajosnál B-Csabán. (12) 6-6

Húsz forintért
 egy igen finom tavaszi és nyári öltözetet legújabb divat szerint elkészítve, ajánl
BACK SALAMON és FIA
 divatkereskedése Gyulán.
 Legfinomabb angol Cheviot- és salon-öltözetek is készíttetnek.
 Legnagyobb raktár valódi rumburgi, Creasz és sléziai vászonok-
 ból lyoni selyem szövetek és franciai divatkelmekből.

A b-csabai gazdasági, kereskedelmi- és hitelintézet
 t. ez. részvényesei a f. é. április 11-én d. e. 10 órakor a casinó helyiségében tartandó évi
 II. rendes közgyűlésére ezennel tisztelettel meghívotnak.
A tanácskozás tárgyai:
 1-ször. A mérleg, igazgatósági és számvizsgáló bizottsági jelentések előterjesztése és a feletti határozat hozatala.
 2-ször. A kilépett 2 igazgatói és 3 választmányi tag helyett történendő új választások.
 3-ször. Az új öttagú számvizsgáló bizottság megválasztása.
 4-ször. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítése kiküldendő 3 tagból álló bizottság megválasztása.
 B-Csaba, 1875. március hó 12-én. **AZ IGAZGATÓSÁG.**
 Jegyzet: Azon t. ez. részvényesek, vagy részvényes meghatalmazottak, kik a közgyűlésen részt venni óhajtanak,
 sziveskedjenek, az alapszabály 25. § értelmében saját, illetőleg meghatalmazói nevére szülő ideiglenes
 részvényeket a közgyűlés előtt 8 nappal a társulattal terítvény mellett letenni, mely terítvény a közgyű-
 léstől beküldött jegyzet szolgalmat. (12) 1-1

Lyukas fogak kitöltésére
 hatásosabb és jobb szer nincs, mint dr. Popp J. G.
 cs. kir. udv. fogorvos fogtombbeja (Boos, Stadt, Bog-
 nergasse Nr. 2.), melyet mindenki maga egész köny-
 nyen és fájdalom nélkül a lyukas fogba illeszthet,
 mely azt a szilárdul a fogmaradékkal és foglással
 összeforruva, a fog tovább romlását meggátolja s a
 fájdalmat megszünteti. (2) 6-20

Anatherin-szájviz
 Dr. Popp J. G. cs. kir. udv. fogorvosól.
 Bécsben, Stadt Bognergasse Nr. 2.
 Üvegekben 1 frt 40 kr a legkíméletesebb szer ezú-
 fogtombbejában, gyuladalmában, a foghús dagadtatás-
 és sebei nélkül; folólvastja a letéző fogkövet és meg-
 akadályozza annak új képződését; az ugodó fogakat
 a foghús erősítése által szilárdítja; s minden a fogka-
 kat és foghús minden artalmas anyagot megtisztítja
 a szájnak kellemes frisséget kölcsönöz és már ro-
 vid használat után eltávolítja a kellemetlen szagot.

Anatherin-fogpasta
 Dr. Popp J. G. cs. kir. udv. fogorvos Bécsben.
 Ezen készítmény a lehetet frisséget és tisztaságot
 fenntartja, azonkívül a fogoknak hő fűhérséget kölcsön-
 öz, azok romlását megakadályozza és a foghúst erősíti.

Dr. Popp J. G. növény-fogpora
 A fogakat oly szepen tisztítja, hogy amál
 naponkénti használata által nemcsak a közönséges
 fogkö eltávolítatik, hanem a fogak zomanen és fi-
 nomsga is mindinkább tökéletesül.

RAKTÁRAK: Gyulán: Orley István és Winkler
 Ferencz gyógyszerészeknél, Békésen: n. Bónonki,
 József gyógyszerésznél, Csabán: Varsogh, Bó-
 gyosszernél, Simándon: Csiky M. gyógyszer-
 nél, Orosházán: Medveszky K. gyógyszer-
 nél, Pankotán: Tamó C. gyógyszer-nél, Mező-Be-
 reyben: Nareisz János gyógyszerésznél.
 Gyulán: Smetán Fülöp fűszerkereskedésben.

KELLER és ZSITVAY
 női-divatáru-raktára
 BUDAPEST, SZERVITATER.

Bécses vevőinket és a t. közönséget tisztelettel értesítjük, miszerint **ÚJ**
NŐI DIVAT KELMÉINK már megérkeztek, és pedig különösen nagy mennyi-
 ségben a jóság és ezílszerűségéről legnagyobb elismerésnek örvendő angol gyárt-
 mányok, melyeket Bradfordban angol hon legelőbb gyárosnál személyesen vá-
 lasztva, a nagy mennyiség és készpénz fizetés tekintetéből, oly előnyökben része-
 sülünk, hogy kintő minőségű és legújabb divatú kelmeinket rendkívül jutányos
 árakon szolgáltatathatjuk.
 Fekete és minden divatozó színű **LYONI SELYEM** szövetek, egyéb
 divatos **FRANCIA KERMÉINKET**,
kész öltönyöket és ruhákat
 melyek legjabb forrasokból, legújabb divat szerint, nagy választásban vannak rak-
 taron, szinte megmólytva, azon hozzátétellel, miszerint saját készítményeikre nézve,
 úgy a „Magyar Bazar” mint a „Budapesti-Bazar” e két legelőbb jétebb szépiro-
 dalmi lap és divatközlöny, divatképeit az erre vonatkozó tudósításait, divat ter-
 munkból veszi, és állítja össze magának.
 Levélbeli megrendeléseket kiváló figyelemmel és gyorsan eszközöltetünk,
 ugy szinte mindenre kimerítő valasztal, valamint kívánatra kelme mintákkal ber-
 mentve szolgálunk. — Mely tisztelettel
 (31) 3-6

KELLER és ZSITVAY
 Budapesten, Szervitater, Szerviták épületében.

Puskás József
 ujjvárosi házában
 3 egybenülő utcaiz szoba, konyha,
 kamara és egyéb hozzátartozóval
 ellátva, f. évi szent György nap-
 tól haszonbérbe kiadó.
 Értekezhetni az ott lakó tu-
 lajdonossal Gyulán. (33) 3-3

Mautiner Ödön
 magkereskedése
 Budapest, IV. ker. úri utca 14.
 ajánlja a legkiválóbb eredeti forrasokból beszer-
 zett gazdasági magvakat, n. m. francia és ma-
 gyar lüzerna, takarmány- és czukorrépa, fű- és
 erdei magvak, túlkökny, canadai zab stb., stb.,
 továbbá mindennemű francia, hollandi és erfurti
 konyhakerti virágmagvakat és vetőburgonyát. Az
 árakat lehető jutányosra szabom. Megrendeléseket
 gyorsan és pontosan teljesítek.
 Mustra és árjegyzék kívánatra bérmentve
 beküldetik. (38) 1-4

18 frt. Csak tizennyolez forintért! 18 frt.
 legújabb BELGA és SKOT szövetből
 egy igen finom divatos tavaszi és nyári öltözetet
 elkészítve ajánl
Németi Károly
 18 frt. szabó Gyulán, Reinhardt ur ezukrászdája mellett. 18 frt.

Hirdetmény.
 Mező-Berényben az 1875-ik év április hó 8-án július
 12. és októ. 12-én megtartandó országos vásárok helypénz-
 szedési jogá, március 29-én délután 3 órakor, a város-
 házban tartandó nyilvános árverés után haszonbérbe fog
 kiadatik, melyre a valalkozni kívánók meghívotnak.
 Ugyanezek M-Berényben a város eszterp és tegla
 gyulán, nagyobb mennyiségű jó minőségű feldl eszterp
 van eladó.
 Kelt M-Berény, márcz 16, 1875.
 (41) 1-2 **Városi előjárók.**
 Alóírott tisztelettel tudatja a t. ez. közön-
 séggel, hogy saját termései és általa kezelt jóni-
 nőségű
HEGYI BORAIT
 akónként és bepecsételt s lémezzel ellátott üvegek-
 ben is jutányos áron eladja, és a n. é. közönség-
 nek szives figyelmébe ajánlja.
 Gyulán, márcz. 20. 1875.
POPP JÓZSEF,
 szőlő birtokos.
 (4) 1-3

Divatkereskedés megnyitása!
 Van szoroson egész tisztelettel a n.
 é. helyi közönséget értesíteni, miszerint ön-
 nan a legelőbb divat szerint borenézet
**hölgy-divat- s pipere-
 üzletemet**
 Gyulán a főterem VEGH-féle házban meg-
 nyitottam, hol nagyobb választékban a divat
 czikkok, úgy kézzön kaphatók valamint meg-
 rendelhetőek is. — Szilárd pontosság és arány
 méltányosságáráról közöskölvé, kérem a t. köz-
 zönség becses megrendelését.
 (45) 1-3 **Csókony Gyulán.**

Hirdetés.
Haszonbérbe adatik és pedig
árverésen.
 1-ször. A kigyósi pusztai birtokterületből 4431
 és 559,1100 hold szántó föld és legelő 200—800 holdig ter-
 jedő részletekben, a f. évi október 1-től értett 3 évre.
 — Az árverés a kigyósi nagy majorban ápril 20-kán
 délelőtti 9 órakor tartatik, az árverési és bérleti feltéte-
 lek pedig ugyanott az uradalmi irodában addig is megte-
 kinthetők,
 ajánlat utján.
 2-ször. A csongrád megyében fekvő szőlősi puszt-
 (39) 1-3

taí birtokterületből 3619^{7/1000} hold szántóföld aká egész-
 ben, akár pedig 200—2000 holdig terjedő részletekben, a
 f. évi október 1-től értett 4 évre. — A zárt írásbeli
 ajánlatok holdonként 1 forint bántóhárral ellátva f. évi
 ápril 20-ig a kigyósi uradalmi felügyelőséghez küldendők
 be, és a szerződési feltételek úgy a kigyósi uradalmi iro-
 dában, valamint a szőlősi pusztai uradalmi irodában te-
 kinthetők meg.
 3-ször. A békési uradalomhoz tartozó s 2189^{7/1000}
 holdat tevő egy nevezett **béme gyeri földterület** 600-tól
 700 holdig terjedő részletekben f. évi október 1-től ér-
 tett 5 évre. — Az írásbeli zárt ajánlatok holdonként
 1 forint bántóhárral ellátva f. évi ápril 21-ig a kigyósi
 uradalmi felügyelőséghez küldendők, — a szerződési fel-
 tételek pedig Békésen az uradalmi irodában tudat-
 thók meg.
 Kelt Kigyóson 1875. márczius 19.
Wagner János
 uradalmi felügyelő.
 1-3 (46)

Árverési hirdetmény.
 Alóírt tszéki hatóság részéről közlöm, hogy
 miszerint Székely Gábor 60p. 5130 frt 54 kr s jár. iranti
 követelése kielégítése céljából alp. Kozma Andrásnak a
 békési 12-ik sz. tjkönyve (7850—82) sorszámmal bejegyz-
 zett 23^{7/1000} hold berényoldali szántóföldre 5185 frt, a
 8926. sorsz. tóroksziget- és belenczeresi 5^{7/1000} hold ka-
 szallóra 530 frt, a 11893. sorsz. 3^{7/1000} hold laposdombi
 szántóföldre 1175 frt, ugy a békési 16. sz. tjkönyve 11466
 sorszámmal bejegyzett 5^{7/1000} hold laposdombi szántó-
 földre 198 frt, végre a (3057—58) sorsz. 2^{7/1000} hold ma-
 lomasszony-kerti szőlőre, s az azon emelt épületekre, s
 összes tartozékaira 4333 frt becsárban vagyis összesen 13510
 frt becsárban nyilvános árverésen eladatik rendeltetvén,
 ennek eszközölésére I. határnapul 1875. május 10-ik nap,
 d. e. 9 órája, s ha ez alkalommal becsárban felül el nem
 adathatnék, II. határnapul 1875. június 10-ik nap, d. e. 9
 órája Békés város házához kitűzetik; mely utóbbi határ-
 napon az érintett ingatlanok becsárban alul is elfognak adatni.
 Kikiáltási ár a becsár, bantóhárral a becsár 10%-ja
 (43) 1-3

a többi feltételek a békési kir. tjkönyvénél vagy helyben a
 tjkönyvi irodában a hivatalos órakban megtekinthetők.
 Továbbá felszólítottanak mindazon jelzalogos hitte-
 lezők, kik nem e tjkönyvi hatóság székhelyén, vagy annak
 közelében laknak, — hogy a vételár felosztása alkalmával
 leendő képviselőknek fogott a polg. tkezési ródts. 433.
 §-ának a) pontja értelmében ezen hatóság székhelyén meg-
 tázóttal rendelkeznek, s azok nevet, lakását az eladási je-
 lentések be, ellenkezo esetben hivatalból kinevezett gond-
 nok által fognak képviselteni. — Végre felhivatnak mind-
 azok, kik a feloglalt javak iránt tulajdoni, vagy más igényt,
 avagy elsőbbségi jogot érvényesíthetni vélnék, hogy igény-
 keresetüket jelen hirdetménynek a hivatalos hírlapban
 közzétételének utolsó napjától számított 15 nap alatt,
 habár külön értesítést nem vettek is, alóírt tjkönyvi hat-
 tóságánál nyújtsák be, ellenesetben azok a végrehajtás fo-
 lyamat nem gátolva, egyedül a veteiar felelősségére fognak
 utasítottatni.
 A kir. tszéki tjkönyvi osztályától B-Gyulán, 1875
 február 20-án.
Kőrös Kálmán
 jegyző.
 (43) 1-3

(Melléklet a „Békés“ 12-ik számához 1875.)

FELELET

az

„élővíz-csatorna“ cikksorozatomra tett „észrevételek“-re.

Szeghő A. szaktársam jónak látta, a „Békés“-ben megjelent „élővíz-csatorna“ című cikksorozatomra oly észrevételeket tenni, melyek egyrésztől árvíz gyanánt előntéssel fenyegetik magát az ügyet, másrészt pedig ezen szöböség bizonyos polemikus viselkedésről is tesz tanúságot: — ezért szükségesnek találtam Szeghő szaktársamnak aként felelni, hogy az előtte homályosnak látszó, vagy általa bebonyolított állításaimat még egyszer röviden megvilágítsam, s egyuttal, az ő polemikus hevét kissé lehűtsem.

Első észrevétele Szeghő szaktársamnak vonatkozik cikksorozatom bevezetésére, hol én az élővíz-csatorna tárgyalását a megye legtekintélyesebb községeire életkérdésnek állítottam. Ezen eszmét ő tüskön bokron keresztül hordja, s ellentétet hisz kihozni belőle, mondván: ha az élővíz 70 ezer lakosnak életfeltételét képezi, akkor miként lehet az, hogy az érdekeltség még sem alakította meg rögtön önmagától az élővíz-csatornai társulatot, midőn a holt Fehér-Körös elzáratott, hanem több évet kitöltött, minden élővíz nélkül?

Második észrevétele: ha Csaba már a régi időben, midőn még a Fehér-Körös, gyula-békési nagy csatorna helyett, eredeti ágyában, tehát egy fél órával közelebb Csabához folydogált, Csaba még akkor is messzellette magától a folyót, s egy csatornával azt egészen városa alá vezette. Vagy ekkor is azért ásta meg Csaba ezen csatornát saját költségén egyedül egy maga, mert az élővízre szüksége nem volt?

Harmadik észrevétel: vajjon Csaba városa az élővíz társulati költségeknél $\frac{7}{15}$ -öd részét azért vállalta-e magára, mert Gyula helyzete volt legkényelmetlenebb, s mert az élővíz kútvizzel nagyban pótolható?

Nevezetes ezen okoskodásban az, hogy midőn igyekeznek a megtörtént dolgokat erőszakkal ellentétes helyzetbe hozni elmondott eszméimmal, egyuttal feleli, hogy az egész okoskodást saját céljának takarójával fedi be, mely takaró alól azonban kilóg a ló lába, vagyis ama fel nem fogadott prókátorság: mindenképpen ellátni az alsó érdekeltséggel, hogy az élővíz-csatorna oly áldás reá, melyet nem pártolni, halálos bűn lenne.

Köszönjük Szeghő ur jóakarátát, — megengedi azonban, hogy most az egyszer ezen jó akarattal ne éljünk. Majd csak magunk tartjuk fel magunknak megbírálni, hogy az élővíz tekintetében mi szolgál javunkra, mi nem.

Visszatérve a fentebbi okoskodásokra, válaszom azokra a következő:

1. Szeghő szaktársamnak tudnia kellene, s ha a vonatkozó akkori tárgyalási jegyzőkönyveket megolvasta volna, onnét megtudhatta, hogy ama kifejezést „70 ezer lakos életfeltételének első szükségessége az élővíz“ nem én alkotám, hanem az akkori vízi bizottság. Én leírásomban csupán azon szellemben s azon hangban igyekeztem mintegy emlékezetbe újra visszaidézni még a szavakat is, hogy kitűnjék, hogy az akkori feltevéseknek a későbbi gyakorlat miképpen felelt meg. Már most, ha azon kifejezés között „70 ezer lakosnak életfeltétele az élővíz“, s azon tény közt, „még sem ásták meg a csatornát“ ellentétet lát tisztelt collegám, ezen ellentétség nem eshetik semmi esetre a negative megtörtént dolog rovására, hanem esik a praesumptio rovására: t. i. azon állítás nem volt való, hogy ezen élővíz a 70 ezer lakos életfeltételének első szükségessége lett volna. Csaba és Békés, valamint Gerla is el voltak azon pár éven át élővíz nélkül, amint ellehet Orosháza, Kigyós, Tótkomlós, Bánhegyes, Bodzás, stb.

stb. számtalan község a hazában minden időben, — s ugyan mondja meg t. collega, mivel pótolják ezen községek az élővizet? nem meri kimondani hogy „kútvizzel“.

2. A második ellentétességet Szeghő szaktársam ő maga gondolta ki magának s éppen ezért ebbe egészen bele is sül. Ugyanis nem tudja Szeghő ur, hogy régi időben, midőn a Fehér-Körös még saját régi medrében folydogált, Csaba községe nem egy maga saját költségén ásatta meg városa alatt csatornáját, hanem ezen csatornát a csabai földes uraság ásatta meg, adván meg ezen munkáért a lakosságnak díjképpen, a nagy és kis rétet. Czelja pedig ezen csatorna ásásnak nem az volt, a vizet behozni, hanem éppen ellenkezője, a vizet elvezetni, minthogy azon időkben a kiáradt viz, ugy Fényesen mind a réti oldalon, egész éven át a város falai alatt stagnált, szárazabb években pedig mindezen vizek, ugy az urasági, mint a lakossági földekről, eme csatornába vezetettvén, ezen az uton a vízmentesítés eszközletett.

3. Harmadik állitánya Szeghő szaktársamnak szinte eloszlik magától, mint a kőd ha a tiszta valót megtudjuk, mely áll, hogy Csaba városa, az élőviz társulati terheknek $\frac{7}{15}$ -öd részét nem a csatorna általi elbájtoltatásában vállalta el, hanem a lakosság arányában reá kivetett társulati terhet elvállalni köteles volt, daczára minden ellenvetéseinek.

Tovább menve Szeghő szaktársam okoskodásán, ő azon állitáson akad fen, „hogy a kormány és megye kapva kapott az alkalmon 1863. aszályos évben megásatni az élőviz-csatornát, ha bár ezen munka realis haszonnal nem is kecsgetett.“

Igenis, — habár ezen állitásomnak is nyakát kicsavarja s egész tételemet meghamisítja, mert tessék elolvasni szavaimat, nem az élőviz-csatornára mondom, hogy realis haszonnal nem kecsgetett volna, hanem általában voltak példák hol a szegénységnek munkát nyitottak a nélkül, hogy a végzett munkának akkor egyéb haszna lett volna, mint éppen a szegénység felsegélése. A felvilágosító példát közelebről veszem, u. m:

Az alföldi vasut Csabától Szegedig 1863-ban rögtönözve csak azért vétetett munkat alá, hogy ezzel a kormány kenyér keresetet volt nyújtandó a népnek. A földmunka készen 1863-ban, holott maga a vasuti consortium csak 1865-ben jött létre, tehát a vasutra vonatkozólag két évig, minden realis haszon nélkül ott hevert a földmunka. Sic.

Következik Szeghő szaktársamnak ama bizar kifejezése, melyben állítja, miszerint a csatorna létrejöttének általam leirt története „a való legcsekélyebb árnyékát sem hordja magán.“

Valóban fanatisált elbizakodottság kell ahoz, hogy valaki a nyilvánosság előtt így nyilatkozzék, s minden indokolás nélkül, hitet követeljen szavának, csak azért, mert ő mondja. Mért nem mondja el hát édes collegám, hogy hát melyik az a történet, mely a való minden fényét magán hordja?

Továbbá feljajdul nemes fájdalomban t. collegám, hogy „hová irányul a cikksorozat czelja“?

Én meg erre válaszolom, hogy lelki hályoggal megvert embernek kell lennie, ki cikkekemből ama czelt ki nem olvassa, mely czelt az egész alsó érdekeltség magáénak vallja, t. i. hogy a kir. mérnöki hivatal mind a két terve elvettesék, s az élőviz-csatorna, mint kijavításra alkalmatlan beszüntessék.

Szívesen szolgál vizmérzeze adatokkal, ajánlkozik teljes nyájassággal az én tisztelt collegám, mely adatokból meggyőződhetem, hogy az általam Gyulánál és Békésnél felállítani javasolt zsilipek mellett, junius közepétől december végéig, a csatorna mindig szárazon álland mert ugymond „a Fehér-Körös juniustól kezdve decemberig rendszeren oly kicsiny, hogy a libának benne nem kell usznia, azt szárazon átlábolhatja.“

Taglaljuk ezen állitást közelebről, s meggyőződni fogunk arról, hogy ily semmies, ily üres állitást, még ebben a században egy kir. mérnök sem mondott.

Ugyanis, mindenki előtt világos az, hogy az általam Gyula felett, a régi Fehér-Körös felső torkolatára, egy zsilipnek felállítása csak azon esetben képzelhető, ha az élőviz-csatorna folyásában megsemmisítettik, s ha a nádormalom-csatorna vize ott bocsátatik ki a Körösbe, hol régenten folyt, t. i. a Csohos éren. Már most kell-e ahoz commentár, miszerint ha a Fehér-Körös vize, Csohos értől kezdve, a Holt-Fehér-Körös torkolatáig, a nádormalom-csatorna vizének tömegével 40 köbláb vízzel megszaporodva eljut, hogy én ezen 40 köbláb vizet alkalmas zsilip felállítása, s a feliszapolt Holt-Körösnek kitisztítása mellett újra elterelhetem a régi Fehér-Körös medrébe a nélkül, hogy ezen viz eltereléshez befolyással lenne, az

elő Fehér-Körösnek normalis csekély víztömege. Annyi vizet vezetek el a Fehér-Körösből, mennyit ezen Körös a Csohos értől kölcsönzött, az eredeti kis viz pedig változatlanul folyhatik, mint eddig, Békés felé. — Megértette tisztelt szaktársam? — Mondja meg nekem, mi kell ezen okoskodáshoz. — Jóakarát, vagy szakértelem? — Hova maradt itten t. szaktársamnak oly fennen követelt „adatja“ és „alapja.“? — Valóban tisztelt szaktársam „papírja itt nagyon türelmes“ volt. Egyébként így jár minden mérnök, ki a vizet nem bécsi — hanem „liba lábbal“ méri!

Itt befejezhetném cikkemet, mert úgy hiszem, kimutattam Szeghő szaktársamnak miszerint az általam javaslatba hozott élőviz-esatornai megoldás, a fenálló vízi körülmények között is műtanilag lehetséges, azt hogy ezen megoldás az érdekeltségre előnyös és üdvös, kimutattam első cikksorozatomban; — mindamellét még egy kevés türelemre bátorodom kérni a tisztelt olvasót, mert tudtára kell adnom még az én t. szaktársamnak, miszerint a többi, különben jámborabb állításaira sem értek vele egyet.

Szeghő szaktársam ezek után az élőviztől egy egészen elütő más tárgyra, t. i. vízszabályozási társulatok által, a töltések építése körül szokásba vett hibás eljárásra, s a tett munkák körüli bal felfogásra tesz egy kecskebak ugrást, melyre nézve az író maga is siet megjegyezni, hogy „mindezek nincsenek kapcsolatban a most szőnyegen forgó élőviz-esatorna kérdésével, mindamellét egy mérnök (t. i. én) és pedig „e vidéken igen szép bizalmat élvező mérnök“ könnyen oda vetett azon nyilatkozata mellett, hogy a fehér-körösi töltések a régi körösi vizek arányához voltak szabva és építve“ szükségesnek találta a közönséget jól megkorpázní.

„E vidéken igen szép bizalmat élvező mérnök“ t. szaktársam ezen szavait oly körülmények közt hozza fel, hol azok értelmezését hátrányomra igyekszik felhasználni. Ezt szabad tennie, tessék! — azonban ezzel feljogosít engem is arra, hogy én is az ő conduitját illetőleg nyilatkozzam, melyre nézve úgy tudom, hogy ő ama állásában, melyet elfoglal, éppen nem örvend szép bizalomnak, sem felfelé sem lefelé, hanem igenis felfelé bizalmatlansággal, lefelé pedig idegenkedéssel sőt gyűlöléssel találkozik. Mihát a kívánatosb?

Ujra rá megy szaktársam az élőviz-esatornára, s tisztán meghatározza, hogy melyik az I-ső s melyik a II-ik terv; valamint a költségvetésre vonatkozó számtételeket kiigazítja. Helyes. A valóságon alapuló, s kellő hangon eszközölt kiigazítás mindenkor elfogadtatik.

E szerint az I-ső vagyis zsilipes terv eredeti költségvetése	64,599 ft
a II-ik vagyis nyitott esatorna költségvetése	74,406 ft
Ujabb mérnöki kidolgozás szerint pedig a zsilipes terv kerülne	45,908 „

Mily szembe ötlő különbség az eredeti és későbbben kihozott költségvetés között. Ennek meg van a maga oka. A költségvetéseket ujabban átdolgozó mérnöki kar az I-ső tervbe oly összegeket vett fel, melyek nem mérnöki, hanem jogi kérdést képeznek; u. m. Sternthalnak előzőr ingyen felajánlott, másodsorú pénzért is igen drágán oda ajánlott földje; ugyszinte a pilli malomnak kárpótlási összege. A II-ik tervnél, vagyis nyitott esatornánál pedig egy mérnöki hüba esuzott be, mely abból áll, hogy a töltések ezen esatornánál visszafelé nem eléggé messzire terveztetnek megerősítetni; azon állításánál fogva Szeghő főmérnöknek, mert a lejtérés ezen töltés megerősítést nem követeli.

Furcsa dolog az, ha a vízjárás oly makacs, hogy a mérnök lejtérését nem akarja követni. Itt bizonyos víz a hibás és mérnök lejtérése a csallhatatlan. Szeghő ur lejtérése szerint elég a töltések megerősítése a békési hajlásig, holott minden évben mindenki szemmel láthatja, hogy a békési nagy viz visszatolulása még a veszei hidon jóval felül is felhatol. Idáig kell tehát fokozatos csökkentéssel a töltéseket megerősíteni, mívégből legalább is 8–10,000 frttal a nyitott esatorna költségét meg kell szaporítani. Ezen 10,000 frtos szaporításra emeltem szavamot a megyei második küldöttségi gyűlésen; — persze Szeghő collegám felette app-rehendál minden oly felszólalást, mely az ő inyének, s nem tudom miféle rezerválás céljainak meg nem felel. Ilyenkor a proselyták ördögeitől tart, s vetőjét a latba veti.

Egyébiránt ugyancsak ezen második megyei küldöts, gyűlésen, megyei bizotts. tag tek. Asztalos István ur, az ujabban átdolgozott mérnöki költségvetést tételről tételre széjel szedte, s annak hasznavehetetlenségét alaposan kimutatta.

A b) pont alatt érintett érvemet, t. i. hogy 1500 öllel feljebb bevezetett új esatornába 1 lábbal magasabb víz fog visszatolulni, azzal czáfolja Szeghő szaktársam, hogy nem 1 lábbal, hanem csak 6 hüvelykkel magasabb víz. Itt oly esetet kell constataínom, hol az én

collegám irásilag desavualja azt, mit megelőzőleg nekem élőszóval mondott. Ezen bókot köszönje maga magának.

A fakadó vizeket meg éppen hajánál elővont okoskodásnak tartja, úgy érvelvén, hogyha a fakadó vizektől tart Csaba, akkor én a tartányokra beosztott élővíz-csatornai projekciót miként tehetém? hiszen ekkor a fakadó vizeknek még nagyobb utja nyitattik.

Ezen állítása igaz szaktársamnak, miért is én a javaslatnál is, most is kijelentem miszerint a tartányokra alapított tervemhez éppen nem ragaszkodom, azt felhoztam, mint a többitől eltérő s mégis lehetséges tervet, azonban attól szívesen elállok; — fedje a feladás fátyola.

A kigyósi vadvíz-csatornára felhozott ellenvetésre annyit, hogy tudnia kellene t. collegámnak önmagától is, hogy akár 12" akár csak 5"-os visszatoló víz, eme vadvíz-csatorna zsilipének megnyitására visszatartó s időhalasztó hátránnyal bír. Hat hüv. víz a csabai csatornán néha 2—3 napig nem apad le. Ennyi ideig a vadvíz Kigyósról le nem bocsáttathatván — az ottani vetésekre halált hozó lehet.

Végezetre átmegyek Szeghő szaktársamnak ama cardinalis ellenmondására, s általában ama ellentétes és következtelen magatartásra, melyet ő ezen egész élővíz-csatornai tárgyalásnál, úgy irásilag, mint élőszóval követett. Im ezek az ő végső szavai „Békés“ben megjelent cikkének: „mindezeknél fogva én a nyitott csatornát (II. terv) legolesőbbnek, legczél-szerűbbnek, s helyi viszonyainknak leginkább megfelelőnek tartom.“

Ugyancsak ezek is az ő szavai azon műtani leírásban, melyel ő az élővízi két tervet bemutatta:

„Mindezen körülményeket figyelembe véve, tisztelettel alólirt az I-ső módozat szerinti (zsilipes) tervezet kivitelét előnyösebbnek tartjaés ez esetben indokolt lenne, hogy a költségek viseléséhez Békés városa és az aradmegyei körös-szab. társulat is hozzájáruljon.“

Ez aztán a „ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes.“ Ez aztán fából vaskarika. Kérdem már most, mi változott itt két év óta: a csatorna, az ő vízi törvényével, vagy pedig a tervező mérnök, az ő erős tudományával? Erre csak ellehet mondani, hogy az ily eljárás legalább is jellemző!

Isten hozzád megboldogult szaktársam Werner Ferencz — te neked igazad volt!

B.-Csaba, martius 15-én 1875.

Sztraka Ernő,
mérnök.